

Artykuł Michała Gawędy o grupie antyterrorystycznej Alfa ukazał się na łamach „Komandosa” praktycznie dokładnie w 35. rocznicę jej powstania. Grupa „A” znana na całym świecie jako „Alfa” została powołana rozkazem nr 0089/OB ówczesnego przewodniczącego KGB Jurija Andropowa. Skrót „A” najprawdopodobniej pochodzi od rosyjskiego słowa *aktiwka*¹.

Specnaz KGB-FSB „Alfa”

Glosa do artykułu

Kazimierz Kraj

W latach trzydziestych ubiegłego stulecia w centralnym aparacie radzieckiego wywiadu wojskowego funkcjonował oddział „A” zajmujący się tzw. aktywnym wywiadem. Oficerami KGB, którzy przygotowali przepisy i regulacje niezbędne przy powołaniu tego typu jednostki byli: generał Michaił Milutin szef 7. Zarządu Głównego KGB oraz naczelnik 5. Oddziału tegoż zarządu pułkownik Michaił Warnikow, pułkownik Nikołaj Demin i major Robert Iwon.

Pierwsi oficerowie „Alfy” w większości pochodzili z 7. Zarządu KGB, którego zadaniami była służba obserwacji i ochrona zagranicznych przedstawicielstw dyplomatycznych. Pierwszy nabór do „Alfy” liczył 30 ludzi, z których w trzy lata później zostało 25 funkcjonariuszy. Pierwszy dowódca grupy „A”, obecnie generał major rezerwy Witalij Dmitriewicz Bubienin wywodził się z Wojsk Ochrony Pogranicza KGB. Posiadał tytuł Bohatera Związku Radzieckiego za walki stoczone z oddziałami chińskimi na wyspie Damanski, w marcu 1969 r. Witalij Bubienin urodził się 11 lipca 1939 r. w Nikołajewsku na Amurze. Był absolwentem Wyższej Szkoły Dowódczej Wojsk Ochrony Pogranicza w Ałma-Acie. Po wyleczeniu ran odniesionych w walce z Chińczykami W. Bubienin ukończył Wojskowo-Polityczną Akademię im. Wł.I. Lenina. W 1974 roku osobistym rozkazem J. Andropowa został wyznaczony na dowódcę grupy „A”. W kwietniu 1977 roku na własną prośbę powrócił do Wojsk Ochrony Pogranicza.

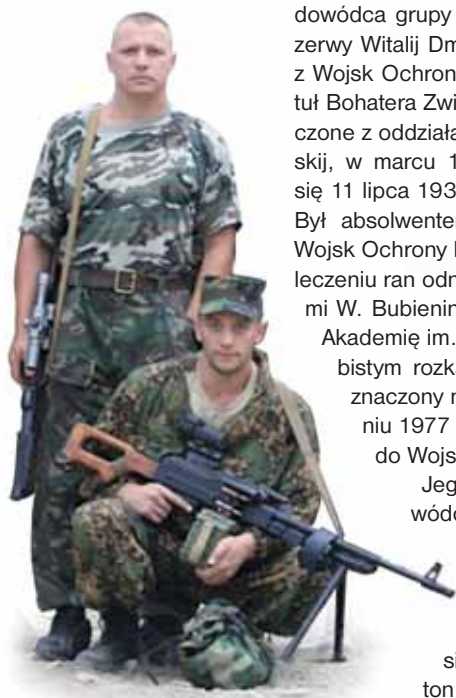
Jego następcą na stanowisku dowódcy grupy był współtwórca „Alfy”

Robert Pietrowicz Iwon, który dowodził nią od 29 kwietnia 1977 r. do 10 listopada 1977 r. R. Iwon urodził się 17 stycznia 1937 r. we wsi Zaton Obwodu Archangielskiego. Jest

absolwentem Kaliningradzkiej Szkoły Wojsk Ochrony Pogranicza, po której ukończeniu został skierowany do Zarządu Komendanta Moskiewskiego Kremla jako oficer ochrony.

Był dowódcą plutonu w Samodzielnym Pułku Specjalnego Przeznaczenia. Następnie został przeniesiony do Samodzielnej Zmotoryzowanej Dywizji Specjalnego Przeznaczenia. W 1961 r., po raporcie, został przeniesiony do 7. Zarządu KGB. Jako funkcjonariusz „Alfy” uczestniczył w 1976 roku w wymianie dysydenta Władimira Bukowskiego na sekretarza generalnego Komunistycznej Partii Chile Luisa Corvalana. Był uczestnikiem akcji neutralizacji terrorysty Jurija Wasilienko, który 28 marca 1979 r. wtargnął na teren amerykańskiej ambasady w Moskwie. Po 1984 r. był wyznaczony na naczelnika Służby ODP 7. Zarządu KGB, na którym to stanowisku, w stopniu pułkownika zakończył służbę. Kolejnym dowódcą był Giennadij Nikołajewicz Zajcew, generał major, Bohater Związku Radzieckiego, który grupą „A” dowodził od 10 listopada 1977 r. do 4 listopada 1988 r. oraz po raz drugi od 4 lipca 1992 r. do 31 stycznia 1995 r.

Giennadij Zajcew urodził się 11 września 1934 r. w sile Antybaru Czusowskiego Rejonu Obwodu Permskiego. W 1953 roku powołany do armii służył w Samodzielnym Pułku Specjalnego Przeznaczenia Zarządu Komendanta Kremla. W pułku przesłużył 5 lat, wliczając służbę nadterminową. Zakończył ją jako szef kompanii. W 1958 roku został rekomendowany do służby w organach bezpieczeństwa i podjął służbę w Samodzielnym Oficerskim Batalionie Zarządu Komendanta Moskiewskiego Kremla. W 1959 roku nastąpiło połączenie Zarządu Komendanta Moskiewskiego Kremla z 9. Zarządem Głównym KGB. G. Zajcew został przeniesiony do 7. Zarządu KGB. W 1961 rozpoczął naukę na zaocznym wydziale Wyższej Szkoły KGB im. F.E. Dzierżyń-

skiego, po której ukończeniu pracował na dowódczych stanowiskach w 7. Zarządzie.

W 1967 roku dowodził nieetatową ochroną Jurija Andropowa. W dniu 7 listopada 1988 roku został wyznaczony na zastępcę naczelnika 7. Zarządu KGB. Autor książki pt. „Alfa – mój los” (2004).

Następnym dowódcą „Alfy” został Wiktor Fiedorowicz Karpuchin (27.10.1947 – 24.03.2003) Wiktor Karpuchin był moskwianinem, absolwentem Taszkienckiej Szkoły Pancерnej, którą ukończył z wyróżnieniem. Od 1969 roku służył w Moskiewskiej Szkole Wojsk Ochrony Pogranicza. Od momentu powstania „Alfy” w 1974 roku był instruktorem prowadzenia maszyn bojowych i użycia ich broni. Od września 1979 r. w składzie „Alfy”, jako zastępca naczelnika 4. oddziału grupy. Absolwent Wyższej Szkoły KGB im. F.E. Dzierżyńskiego. Uczestnik szturmów na pałac dyktatora Afganistanu Hafizullaha Amína. Za uczestnictwo w tej akcji otrzymał tytuł Bohatera Związku Radzieckiego. Od 1984 roku zastępca dowódcy „Alfy” Uczestnik operacji bojowych w Tbilisi, Baku, Erewaniu, Stepanakercie, Saratowie i Suchumi. Po wydarzeniach sierpniowych 1991 r. zwolniony ze stanowiska przez ostatniego szefa KGB Wadima Bakatina. W grudniu 1991 r. zwolniony z KGB. W 1992 r. był doradcą ds. bezpieczeństwa prezydenta Kazachstanu Nursułtana Nazarbajewa.

Po Wiktorze Karpuchinie dowodzenie „Alfą” objął Michaił Wasiliewicz Gołowatow. Funkcję tę pełnił od 23 sierpnia 1991 r. do 26 czerwca 1992 r. Michaił Gołowatow urodził się 23 sierpnia 1949 r. w podmoskiewskiej wsi Mukowinowo. Absolwent moskiewskiego technikum lotniczego. Od 1972 roku w KGB. Absolwent 401. Szkoły Specjalnej KGB (ochrona osobista). Mistrz sportu w jeździe na nartach oraz w strzelaniu z pistoletu. Od 1974 r. w grupie „A”. Od grudnia 1979 r. do lipca 1980 r. w Afganistanie członek ochrony przywódców Afganistanu. Od 1984 roku zastępca dowódcy „Alfy”, naczelnik jej oddziału w Chabarowsku. Ukończył Wyższą Szkołę KGB. Po powrocie do Moskwy tworzy regionalne pododdziały grupy „A” w Mińsku, Kijowie, Ałma-Acie, Krasnodarze i Jekaterynburgu. W styczniu 1991 r. dowodził „Alfą” w Wilnie, w wyniku czego został ogłoszony „wrogiem narodu litewskiego”. Od 1992 roku w rezerwie, m.in. zastępca przewodniczącego Rady Konsultacyjnej przy FSB FR.

Dowódcą „Alfy” w od 31 stycznia 1995 r. do 8 grudnia 1998 r. był generał lejtnant Aleksander Władimirowicz Gusiew, urodzony 26 listopada 1946 r. w Moskwie. Absolwent moskiewskiej szkoły suworowców oraz Moskiewskiej Wyższej Ogólnowojskowej Szkoły Dowódczej im. Rady Najwyższej RSFR. Od 1968 do 1989 służył w Pułku Kremlowskim, gdzie przeszedł służbę

od dowódcy plutonu do naczelnika sztabu pułku. W trakcie służby ukończył Akademię Wojskową im. M.W. Frunze. W latach 1989 – 1995 zastępca komendanta Moskiewskiego Kremla. Od 1999 r. w rezerwie.

Następcą A. Gusiewa został Aleksander Iwanowicz Miroszniczenko, generał lejtnant. Grupą „Alfa” dowodził od 8 października 1998 r. do 18 grudnia 1999 r. Po zakończeniu służby zasadniczej w strategicznych wojskach raketowych sierżant Miroszniczenko otrzymał propozycję wstąpienia do KGB i rozpoczął służbę w 7. Zarządzie. Ukończył specjalną szkołę KGB nr 401. Od września 1978 r. w grupie „A”. W grudniu 1979 r. w składzie pododdziału odpowiedzialnego za bezpieczeństwo przywódców Afganistanu. W 1986 ukończył Wyższą Szkołę KGB. Od 1993 r. zastępca dowódcy „Alfy”. W 1998 roku powołany na naczelnika zarządu „A” Centrum Specjalnego Przeznaczenia FSB. Obecnie zastępca gubernatora Obwodu Twerskiego. Do objęcia tego stanowiska pierwszy zastępca naczelnika CSP FSB.

Od 18 grudnia 1998 r. do 19 czerwca 2003 r. naczelnikiem zarządu „A” CSP FSB dowodził generał lejtnant Walentin Grigoriewicz Andriejew, urodzony w 1946 roku w Moskwie. Absolwent szkoły suworowców oraz Moskiewskiej Wyższej Ogólnowojskowej Szkoły Dowódczej im. Rady Najwyższej RSFR. Odbýwał służbę w Kremlowskim Pułku (od dowódcy plutonu do szefa sztabu), absolwent Wojskowej Akademii im. M.W. Frunze.

Zmiennikiem W. Andriejewa został generał major Władimir Nikołajewicz Winokurow urodzony w 1959 roku. Wł. Winokurow jest naczelnikiem zarządu „A” oraz od 19 czerwca 2003 r. zastępcą naczelnika CSP FSB. Absolwent Tambowskiej Wyższej Szkoły Wojskowej Inżynierów Lotnictwa, Wyższej Szkoły KGB i Rosyjskiej Akademii Zarządzania przy prezydencie Federacji Rosyjskiej. Od 1983 roku służba w organach kontrwywiadu wojskowego. W 1998 naczelnik oddziału CSP FSB.

W uzupełnieniu informacji o „Alfie” warto sprostować informację, że pułkownik „Alfy”, który został zakładnikiem za porwanego w 1997 r. szwedzkiego dyplomatę nie nazywał się Nikołajewicz, lecz Sawieliew Anatolij Nikołajewicz. W „Alfie” służył od jej powstania, był członkiem jej pierwszego zaciągu. W momencie swojej śmierci służył na stanowisku naczelnika sztabu grupy „A” i zastępcy naczelnika Zarządu „A” Departamentu Walki z Terroryzmem FSB. Jego niebanalny życiorys wart jest niejednego artykułu, a być może i książki.

1 Istnieje też wersja, że nazwa „A” jest skrótem od nazwiska J. Andropowa.

W. Bubienin

W. Winokurow

Fot. archiwum autora

Kazimierz Kraj, dr nauk humanistycznych, adiunkt w Toruńskiej Szkole Wyższej, specjalista w zakresie problematyki bezpieczeństwa wewnętrznego oraz międzynarodowego, jak też historii służb specjalnych, zwłaszcza rosyjskich i radzieckich.